

Søe-Lieutenant-Selskabet.

—◆—
Tirsdag den 11. Marts 1941 Kl. 19³⁰

Kommandørkaptajn *K. Hammerich*:

»Folk og Forsvar«-Bevægelsen i Sverige.

SØTRANSPORTVÆSENET.

København, den.....21'Juni 1941.

Hr.Løjtnant C.Bendix Thostrup,
R.D.M. F.M. p.p.

./.
Hoslagt tilstilles efter Aftale
Manuskript til mit Foredrag i Søløjtnantsel-
skabet den 11/3 1941. Manuskriptet er ikke
en nøjagtig Gengivelse, da store Dele af
Foredraget blev holdt frit.

Med venlig Hilsen

Kai Hammerich

"FOLK OG FORSVAR"-Bevægelsen -

med særligt Henblik paa svenske Forhold.

af Kommandørkaptajn i Reserven
Kai Hemmerich.

(Hovedlinierne i Foredrag afholdt i Søløjtnant-
selskabet 11/3 1941 paa Grundlag af Oplysninger
og Indtryk fra en Tjenesterejse i Sverige.)

Forholdet mellem Nation og Værn var for nogle Aar siden for Sveriges Vedkommende paa mange Omraader analogt med Danmarks: En stor Del af Befolkningen, særligt Arbejderklassen, stod uforstaaende - til Tider oppositionelt - overfor Forsvarets saavel etiske (opdragelsesmessige) som militære Værdier. En dyb Kløft skilte Værnene fra store Dele af Befolkningen.

Aarsagerne til denne Kløft ligger saa langt tilbage, at de kan bedømmes og forklares rent historisk: Igennem længere Tid havde Norden været forskaanet for Krige. I denne Periode gik Liberalismens og Internationalismens Bølger ind over saavel Sverige som Danmark. Samtidig hærgedes Landene af en ofte meget bitter social Klassekamp, som bragte Forsvarsspørgsmaalet ind i indrepolitisk Brydninger. Fra svensk socialdemokratisk Side har man udtrykt det saaledes: At man i Fædrelandets hellige Navn bekæmpede Arbejderbevægelsen paa en saadan Maade, at denne førtes ind i en Politik, der maatte modarbejde Forsvarsmagten og dens Udvikling. (I Danmark er Provisoriestriden et endnu grellere Eksempel herpaa).

Fra bl.a. Landbobefolkningens Side bedømte man ofte Forsvaret efter en kort økonomisk Alen, hvor det var bedre at ofre Penge til Smør end til Kanoner, indtil man forstod, at Kanonernes Opgave i sidste Instans dog netop maatte være at kæmpe for Smørret!

Efter den forrige Verdenskrig ændredes det politiske Billede i Europa, og det unge Socialdemokrati i Sverige begyndte at forstaa, at man paa det forsvarsmæssige Omraade - med Realiteterne for Øje - maatte lade tidligere Tidens Idéer fare. Dette er udtrykt saaledes af ARWID RUDLING: "For dem, som accepterer Forsvarsmagten, er Krig det mindre Onde og Tab af Frihed det større Onde."

Allerede faa Aar efter Verdenskrigen gav man paa Krigsskolen forsøgsvis Adgang til Forelæsninger, ført frem

af Mænd, hvis Partier før havde staaet afvisende overfor et nøjere og mere personligt Samarbejde med Værnene. Disse Forelæsninger vakte den allerstørste Interesse og Opmærksomhed paa Skolerne. Her skal særligt nævnes det Initiativ, som den daværende Chef for Krigsskolen, den nuværende Chef for Hæmværnet, Oberst GUSTAF PETRI, samt fra Marinens Side Kommandør C.G. WAHLSTRÖM, adviste. Fra socialdemokratisk Side skal nævnes Rektoren ved Brunnsvik Arbejderhøjskole, Dr. ALF AHLBERG, og Formanden for Sveriges socialdemokratiske Ungdomsforbund, Sekretær TORSTEN NILSSON. De her nævnte 4 Mænd var da ogsaa blandt dem, der aktivt medvirkede til, at der den 15' og 16' Maj 1939 fandt en meget betydningsfuld Konference Sted mellem Representanter for Værnene, for Ungdomsforbundet, for Fagforeningsbevægelsen og for enkelte Representanter for kulturelle Organisationer - en Konference, som i nogen Grad kan sammenlignes med den Konference, der fandt Sted herhjemme de sidste Dage af Januar Maaned i Aar.

Den svenske Konference er udførligt beskrevet i Bogen "Folk och Försvar", hvorfra jeg skal citere enkelte Udtalelser:

Forbundsformand TORSTEN NILSSON skriver til Indledning bl.a.:

"Der har længe været Ønske om en Samhørighed mellem Folk og Forsvar i dette Land. Spørgsmaalet er blevet aktualiseret gennem de sidste Aars Udvikling i Verdenssituationen. Det drejer sig nu om at forsvare Landets Kultur og Frihed. Dette i Forbindelse med en Udjævning af Klassekampen har hos os øget Forstaaelsen af Forsvarets Betydning og Opgaver. Krigens Beherskelse af alle Have og Luftrum medvirker ogsaa til i højere Grad end før at samle hele Nationens moralske Modstandskraft. Udviklingen har saaledes paa to væsentlige Felter drevet Folk og Forsvar nærmere sammen.

Landets Værn er i høj Grad Ungdommens Sag. Om Folk og Forsvar skal bringes i nærmere Kontakt, bør Ungdommen aktivt være med. Men Forudsætningen herfor er, at gamle Stridsspørgsmaal skrinlægges, at den civile Ungdom faar Kendskab til Forsvarets Væsen og Opbygning, samt at Forsvarets Folk faar Indblik i Landets sociale Forhold, Tankesæt, politiske Maal osv. Dertil kommer, at Ungdommen deltager i Beredskabets Arbejde baade paa obligatorisk og frivillig Vis, thi en ydre Nødvendighed

krever et indre Sammenhold nu.

Men Forstaaelse vindes dog ikke paa mekanisk Vis. Enhver nok saa velmenende Beslutning bliver uden Verdi, saafremt den ikke i Praksis føres ud i Livet. Den Aand og Vilje, der behersker os kommer til at gøre Udslaget. I Betragtning af denne Virkelighed og for at gøre Problemet praktisk og ikke teoretisk, har Sveriges socialdemokratiske Ungdom indkaldt til denne Konference samt givet Opfordring til at lignende Konferencer følger efter udover Landet."

Oberst GUSTAV PETRI udtaler:

"Jeg kan i Tilslutning til Indledningen give nogle Oplysninger vedrørende den Undervisning om sociale Problemer, som gives paa de militære Skoler. Paa Krigshøjskolen har der allerede i adskillige Aar været Forelæsninger vedrørende de specielle Arbejderorganisationer og Arbejderungdommen. Disse Forelæsninger bliver omfattet med meget stor Interesse og indgaar i en Serie Forelæsninger om almene Samfundsforhold. Ved Krigsskolen og Søkrigsskolen har disse Problemer ligeledes været Genstand for stor Interesse og stor Opmærksomhed. Den Udvidelse af Undervisningstiden i Krigsskolen, som foretoges af Rigsdagen i 1936, har medført, at Timeantallet for Emnet "Stats- og Samfundslære" er mere end fordoblet, saaledes at der nu medgaar 40 Timer dertil.

Den Forelæsningsserie, som Eleverne faar omfatter: Samfundets Udvikling, Industrialismens Gennembrud, Afholdsbevægelsen, de faglige Organisationsvirksomheder osv. Desuden suppleredes paa saavel Krigsskolen som paa Søkrigsskolen disse Undervisningsemner med et Antal Forelæsninger, hvor bl.a. Formanden for socialdemokratisk Ungdomsforbund, TORSTEN NILSSON, gennem de sidste Aar har stillet sig til Raadighed og givet Orienteringer med i det store og Hele samme Synspunkter som i Dag er blevet fremført. Jeg tror, at han, ligesaavel som jeg, kan bevidne, at Interessen blandt Eleverne er meget stor for disse Forhold."

Kommandør C.G. WAHLSTRÖM udtaler i samme Forbindelse:

"Jeg vil gerne med nogle Ord supplere Oberst PETRIS Oplysninger om den Virksomhed, som øves indenfor Forsvaret for at opnå øget Forstaaelse med de brede Lag. Og jeg vil gøre det for at vise, at det ønske om bedre Forstaaelse, som denne Konference vidner om, har dybe Rødder - ogsaa hos os.

Allerede umiddelbart efter Krigen begyndte vi ved Marinen med militærpedagogiske Kursus. Disse Kursus havde som et af deres væsentlige Formaal at skabe øget Forstaaelse mellem Befolkningen og Forsvaret. Denne Forstaaelse søgte vi senere at fremme gennem at indbyde Repræsentanter for Arbejderbevægelsen til at komme til os Officerer, særligt de unge Officerer, og udveksle Synspunkter vedrørende Spørgsmaalet: Folk og Forsvar. Blandt de, som fulgte Indbydelsen, var bl.a. ALF AHLBERG, der var en gammel og velset Gæst ved Søofficerernes Kursus.

Vi forsøgte ogsaa at sende unge Officerer til Universitetet for at studere Psykologi, særligt Massepsykologi. Dette begyndte vi med allerede 1919 og 1920. De Erfaringer vi fik gennem Officerernes Uddannelse i Militærpedagogik førtes senere videre til Underbefalingsmændenes og Underofficerernes Uddannelse. Vi har gennem flere Aar haft militærpedagogiske Kursus ogsaa for disse Kategorier, og ogsaa ved disse Kursus er der blevet holdt Foredrag af Repræsentanter for Arbejderbevægelsen!

Endelig har vi haft unge Officerer som Elever paa Folkehøjskolerne. Vi forsøgte i Begyndelsen - for en 6-7 Aar siden - med Brunnsvik. Rektoren, ALF AHLBERG, var med paa Sagen, de maritime Myndigheder var med, de unge Officerer var beredte til at bringe det Offer, det kunde være at dele Værelse med Mænd af Arbejderklassen og være Lige med en Arbejder gennem et Undervisningsaar. Alt var klart, men Skolens socialdemokratiske Bestyrelse sagde nej! Saa fortsatte vi til Sigtuna Folkehøjskole, til Rektor MANFRED BJØRKQUIST, og han sagde straks ja. Dette første Forsøg er siden blevet fulgt af flere, og paa en vis Maade er det blevet en Regel, at unge Søofficerer har været Elever paa en Folkehøjskole. Resultatet har været umaadelig godt.

Der har ligget en dobbelt Tanke bag. Dels skulde

den unge Officer lære at forstaa Arbejderungdommen, dels skulde Arbejderungdommen lære de unge Officerer at kende. Der har været meget at lære paa begge Sider, og Samværet har, som sagt, givet de allerbedste Resultater. De unge Officerer har faaet en meget stor Respekt for Arbejderungdommen og dens Bestræbelser og har siden i Marinestaben og indenfor andre af Flaadens Institutioner holdt Foredrag om deres Erfaringer - ogsaa dette med godt Resultat. De har endog senere - det ved jeg - bibeholdt en nær Kontakt med deres Kammerater fra Folkehøjskolerne til Gavn for Forbindelsen mellem Folket og Forsvaret."

Denne Hovedkonference efterfulgtes af en lang Række af Lokal-Konferencer, hvori inkluderedes alle Samfundsgrene - et maalbevidst Arbejde i det svenske Folk paa en Mentalitetsforskydning i Forhold til Forsvarsspørgsmaalet, saaledes at dette en Gang for alle blev løftet ud af Partipolitiken. I Tidsskrifter, Presse og Bøger sporedes, at der var stærke Kræfter bag denne nye, positive Indstilling. Fra Bogen "Demokratien och försvaret i teori och praktik" skal jeg citere følgende:

"TIL PER ALBIN HANSSONs Ord: "For mig er Forsvarets Demokratisering mere et Spørgsmaal om Aand end om Bestemmelser" har Oberst K.A. BRATT føjet følgende:

"Men, hvorledes kommer den Aand? I hvert Fald ikke af sig selv! Hverken indenfor Samfundet som Helhed eller indenfor de samvirkende Organisationer. Hvilke Anstrengelser har ikke Demokratiets Tilblivelse krævet gennem Tiderne. Selv det har gennem forskellige Midler maattet organiseres frem. Hvorfor skulde saa Forsvarets Forankring i Folket nu komme som et Brev med Posten. Derfor er Forsvarets Demokratisering ikke noget teoretisk Problem, men en Arbejdsopgave for os alle ....."

Og lidt senere: "Vort Maal er naaet, om vi en Dag overalt træffer vore Folk, som har staaet fremmed overfor Forsvaret, ude paa Luftværnernes og andre frivillige Korps' Øvelsespladser, og til Gengæld finder Forsvarets Befalingsmænd med i det almindelige kulturelle Arbejde i vort Land. Vi tror paa, at Fremmedforholdet f. Eks. mellem Arbejderbevægelsen og Værnene med lidt god Vilje kan ophøre paa alle væsentlige Punkter. I det praktiske Arbejde herfor vil vi alle finde nye Veje til at styrke Forsvarets folkelige Stilling og dermed Forsvaret selv."

At dette Haab er gaaet i Opfyldelse skal jeg senere komme ind paa. Her skal blot citeres, hvad Chefredakter FOLKE THUNBORG bl.a. skriver i en Artikel i "Folk och Försvar":

6/2 1941

Ugebladet

"De Konferencer om Emnet "Folk og Forsvar", som i det socialdemokratiske Ungdomsforbunds Navn er holdt paa forskellige Steder i Landet gennem de sidste to Aar, har i al deres Enkelthed tjent som et Forum for militære og civile Interesser, som tidligere har haft svært ved at komme paa Talefod med hinanden. Den indbydende Organisation har søgt at give Sammenkomsterne et repræsentativt Præg. Som Forbillede toges den Konference, som blev afholdt i Stockholm i Maj 1939, med Repræsentanter for Regeringen, det højeste Forsvarsvæsens forskellige Afdelinger, de militære Personelorganisationer, det frivillige Forsvarsarbejdes forskellige Sammenslutninger, Fagforeningsbevægelsen, Landbrugsforeninger og det frivillige Uddannelsesarbejde.

Det vilde være en Overdrivelse at paastaa, at Forsamlingen var enige paa alle Punkter, men det er derimod uimodsigeligt, at denne Drøftelse skabte nye, saglige Forudsætninger for en ubestridt øget Forståelse mellem de nævnte Parter. Samme Aand har præget de Konferencer, som siden har været afholdt i saa at sige alle Segne.

Ofte er det ved disse Sammenkomster blevet fremhævet - baade af militære og civile, at det vilde være til stor Gavn for Forsvaret, om Officererne gennem deres Uddannelsestid fik Lejlighed til at lære de Organisationer og Institutioner i svensk Samfundsliv at kende, som i saa høj Grad paavirker den almindelige Mands Tankeverden og civile Eksistens. Megen Friktion vilde derved kunne undgaas ved Befalingsmændenes Omgang med Mandskabet, en Friktion, som ofte beror paa, at man fra forskellige Sider ser saa uens paa visse Forhold. Man maa imidlertid tage sig i Vare for at drage altfor letkøbte Slutninger af dette Resonnement. Om to Parter skal blive enige, fordrer det begges interesserede Medvirken.

Medens dette Nummer forlader Trykkeriet, er der ved Krigshøjskolen en Forelæsningsserie, som giver Oplysninger om, at den Opfattelse til Fulde deles paa højeste Steder indenfor Forsvaret. Efter at man gennem de senere Aar har givet Plads for nogle enkelte Forelæsninger med dette Formaal, har man paa Programmet for denne Vinter afsat en hel Uge til Orientering om Emnet:

"Svensk Samfundsliv og svenske Samfundsproblemer". Det har været mange interessante og betydningsfulde Spørgsmaal, som har staaet paa Dagsordenen: Den svenske Stat, det kommunale Selvstyre, de politiske Partier, de kooperative Virksomheder, de private Erhvervsvirksomheder, de religiøse Folkebevægelser, det frivillige Uddannelsesarbejde, Afholdsbevægelsen, Folkehøjskolerne, Spørgsmaal vedrørende Arbejdsmarkedet set fra Arbejderes og Arbejdsgiveres Side, den svenske Presse osv. Som Foredragsholdere medvirker de nævnte Organisationers Medarbejdere eller andre kvalificerede Kræfter.

Chefen for Krigshøjskolen, Oberst C.A.EHRENSVÄRD, kommenterer dette Initiativ paa følgende Maade:

"Det har syntes ønskeligt, at Krigshøjskolens Elever har faaet Lejlighed til paa en mere indgaaende Maade end hidtil at vinde Kendskab til det svenske Samfund, som udgør ikke blot Baggrunden for, men ogsaa Grundlaget for Forsvarets Virksomhed og tillige det endelige Motiv for Forsvarets Eksistens. Paa et Tidspunkt, da man i meget større Omfang gør Krav paa det svenske Folks Interesse og Offervilje for Forsvaret, er det visselig rigtigt - og for Forsvaret uundgaaeligt - at dets Personel faar stærk Berøring med og Forstaaelse af de almene Samfundsproblemer og dermed bedre Samhørighed med de voksende Samfundskredse, som nu drages ind under Forsvarets Interessesfære under de mest skiftende Former. Kunde disse Forelæsninger desuden give et levende Billede af den uopløselige Sammenhang mellem svensk Samfundsliv og den Frihed, vi alle vil forsvare, saa er deres Hovedformaal naaet."

Redaktøren slutter Citatet med følgende:

"Kloge Ord! Naar de nu følges af Handling er dette et af de mange Beviser for, at Begrebet "Folk og Forsvar" er mere end en Talemaade. Det har udløst et nyt Fællesskab i dette Land. Det er vokset frem som et Resultat af en mærkelig demokratisk Udviklingsproces. Dette giver os Grund til at haabe, at denne Bro vil vise sig bæredygtig ogsaa i Fremtiden."

Krigsudbruddet den 1/9 1939, efterfulgt af Begivenhederne for Norden omkring 9/4 1940, satte hele Sveriges Forsvarsberedskab ind i en helt ny og voldsom Udvikling, men vi har her Grund til at understrege, at en dybtgaaende Nyorientering indadtil altsaa paa davarende Tidspunkt var i fuld Udvikling. Alt dette bar imod en enestaaende national Samling, hvor alle Landets gode Kræfter sættes ind mod det fælles MaaL: Sveriges Uafhængighed.

Man saa paa den moderne Krigsførelse som totalitar i den Forstand, at den civile Befolkning ikke alene indirekte, men muligt ganske direkte, kom til at mærke Krigens Følger i Form af Evakuering, Luftangreb paa civile MaaL, 5'Kolonne, landsskadelig Propaganda osv. Derfor maatte Anstængelserne rettes mod at gøre Forsvaret totalitært ved at inkludere den civile Befolkning paa flest mulige Omraader, hvorved Sammenspillet mellem det civile og militære Moment yderligere understregedes kulturelt, økonomisk og beskæftigelsesmæssigt - altsammen til Styrkelse af Forsvarets Effektivitet.

Jeg skal i det følgende omtale de vidtforgreneede Krigsorganisationer, som i første Række tilsigter at bevare en levende Forbindelse mellem Folket og Forsvaret. Her maa skelnes mellem:

- A. Statens militære Organisationer
- B. Statens civile Organisationer
- C. De frivillige Organisationer

Disse Organisationer er paa den ene Side ganske uafhængige af hinanden. Paa den anden Side staar de i nøje Kontakt med hinanden gennem Udveksling af Repræsentanter i de respektive Styrelser, saaledes at man ikke paa noget Felt arbejder isoleret. For alle tre Kategoriers Vedkommende gælder at deres Arbejde baade sigter mod den indre Front (Befalingsmandsgrupperne og de Værnepligtige) og mod den ydre Front (Befolkningsgrupperne).

A. Statens militære Organisationer

Her staar for Tiden som øverste Instans Överbefälhavaren, General THÖRNELL, der gennem Forsvarstaben med dens 3 Underafdelinger - Arméstaben, Marinestaben og Flygstaben - virker udå til saavel den eksterne, som den interne Side.

Her skal særligt nævnes Forsvarestabens H.P.Afde-
ling (Oplysnings- og presseafdelingen), der ledes af en
Stabsofficer for henholdsvis Hær og Søværn. Under denne Afde-
ling sorterer forskellige Sektioner for henholdsvis:

Sjælesorgsområdet
Oplysningsområdet
Filmsområdet
Underholdningsområdet
Forsorgsområdet

Sektionen for Sjælesorgsområdet (Sjælavårdsdetal-
jen) ledes af en Chefsfeltpræst, og herunder sorterer Samarbej-
det med Biskopper m.fl., kirkelige og frikirkelige Organisa-
tioner, "Centralrådet for religiøs og kulturel Virksomhed
indenfor Forsvaret" samt alle Feltpræsterne. Alt hvad der har
at gøre med personlig Sjælesorg, militær Gudstjenester, mili-
tær Begravelser, kirkehistoriske Foredrag osv. er henlagt her-
under. Man har fra Finlands sidste Frihedskrig indhøstet en
Række værdifulde Erfaringer, som man søger at udnytte indenfor
denne Sektion.

Oplysningsområdet (Bildningsdetaljen) ledes af
en Linieofficer. Her staar man ligeledes i Forbindelse med
"Centralrådet for religiøs og kulturel Virksomhed indenfor
Forsvaret." Endvidere har man herfra Forbindelse med Univer-
sitet og Højskoler, med de forskellige Folkeoplysningsorgani-
sationer, med Statens og Kommunernes Biblioteker, med Radio-
tjenestens Programudvalg, samt med den vidtforegrevne Korre-
spondanceundervisning, som senere skal omtales.

Filmsområdet (Filmsdetaljen) ledes af en Linie-
officer. Under Sektionen hører saavel Fremstilling som Frem-
visning af Armé-, Marine- og Flyvefilm, Instruktien af Films-
officerer ved samtlige Afdelinger samt Forbindelse med Program-
udvalget for Landets Biografteatre.

Underholdningsområdet (Førstrøelsesdetaljen) ledes
ligeledes af en Linieofficer og staar i Forbindelse med Rigs-
teatrets og de private Teatres Organisationer samt med Organi-
sationer for den almindelige Folkeforlystelse. Sektionen sam-
arbejder med en Række Kunstnere, der stiller sig til Ræddighed
for at udnytte Mandskabets Fritid med god Underholdning.

Forsorgsområdet. Her udføres et meget stort Ar-
bejde med Hensyn til det, man kan kalde for den militære For-
sorg. Under Ledelse af Linieofficerer administreres Lovgiv-
ningen om Forsorg for det indkaldte Mandskab og dets Familier.
Herom nærmere.

Endelig maa nævnes U.P.Afdelingens Forhold til den samlede Presse, hvor der i samtlige Stabe og Understabe er organiseret et meget nøje Samarbejde med Pressen.

Som det vil fremgaa af ovenstaaende er hele denne vidtforgrænnede U.P.Afdeling fuldkommen tjenstligt organiseret, men paa en saa effektiv Maade, at der kanaliseres ud til alle betydende Faktorer i det svenske Samfund til Styrkelse af en god Aand ikke mindst med Henblik paa de værnepligtiges Fritid.

Det maa bemærkes, at dette store Organisationsapparat i Øjeblikket fungerer som under Mobilisering. Der er tre Sider, som Forsvarstaben for at opretholde Slagkraften i det svenske Forsvarsberedskab i særlig Grad har været opmærksom paa:

1) Det er paatrængende nødvendigt, at det indkaldte Mandskabs økonomiske Forhold i alle Henseender virker forsvarligt for den enkelte. Hvis den værnepligtige paa Grund af Indkaldelse mister sit private Erhverv, eller hvis den værnepligtige under sin Indkaldelse véd, at hans Familie lider Nød, eller at hans Forretning gaar i Stykker, kan man ikke af denne vente - gennem et langt Forsvarsberedskab - den Værnevilje, som giver Vaabnene Slagkraft og som gør, at den enkelte kan bevare sin Interesse og sin Indsats for Landets Forsvar. Den svenske Lovgivning tager derfor Sigte paa en meget omfattende Militærforsorg, saaledes at den indkaldte værnepligtige ikke har meningsløst store økonomiske Bekymringer, men ^{ved} gennem en Række Lovbestemmelser faar sin Familie økonomisk sikret gennem Familietilæg, der - afhængigt af Børneantallet - kan stige ikke ubetydeligt, (for Tiden pr. Dag indtil Kr.2.25 for Hustru, Kr.1.50 for Børn over 16 Aar og Kr.0.90 for Børn under 16 Aar). ^{gennem} ~~den ogsaa~~ rente-fri Værnepligtslaan fra Kr.200 til Kr.4.000.00, hvor det skønnes paatrængende nødvendigt, at Familieforsørgerens Arbejde kan fortsættes, samt sikres gennem Forbud mod Afskedigelse fra Arbejdsgiverens Side, foranlediget ved Indkaldelse til militær Tjeneste.

I Danmark, hvor ellers den sociale Forsorg er gennemført i større Udstrækning end i de fleste andre Lande, forekommer det mig, at vi her har et slemt Hul i vor sociale Forsorg. Værneviljen vilde sikkert øges i dette Land, saafremt den værnepligtiges Familie ikke blev henvist til Socialkontoretne, men til en særlig militær-social Foranstaltning, ligesom det sikkert

vilde betyde uhyre meget, at den værnepligtige ved sin Hjemsendelse ikke saa ofte blev kastet ud i den store, graa Arbejdsløshed. Den svenske Erfaring udtaler klart, at for manges Vedkommende staar Værneviljen i direkte Forhold til dette Problems rette Løsning.

2) Man anser det endvidere i Forsvarsstabens mere og mere nødvendigt af Hensyn til den gode Aand i Værnene, at Befalingsmændene faar et konkret Kendskab til de Samfundsforhold, hvorfra det indkaldte Mandskab rekrutteres. Den værnepligtige, som hos sine Foresatte mærker totalt Ukendskab til de Livsvilkaar, hvorfra han kommer, har vanskeligt ved at vise sine Foresatte den for Tjenesten nødvendige Respekt. Der lægges derfor, som allerede nævnt, paa Befalingsmandsskolerne større og større Vægt paa i Timeplanerne at indlægge Forelæsninger om aktuelle Samfundsproblemer, ligesom Undervisningen i Pædagogik synes at faa større og større Plads, saaledes at Befalingsmændene bedre sættes i Stand til tillige at løse deres folkeopdragende Opgaver. Det er ogsaa derfor, at yngre Befalingsmænd nu regelmæssigt faar Lejlighed til at følge Undervisningen paa Landets forskellige Folkehøjskoler.

3) Det tredje og meget vigtige Felt Forsvarsstabens U.P.Afdeling arbejder med er Udnyttelsen af de værnepligtiges Fritid. Erfaringerne fra Verdenskrigen 1914/18 viste, at megen Misfornejelse under den værnepligtiges lange Indkaldelsestid havde sin Rod i en altfor ringe Hensyntages fra de ansvarshavendes Side overfor de værnepligtiges Fritid, saaledes at nedbrydende Kræfter fik Lov at virke. Et Værns militære Sammenbrud eller Opløsning behøver ikke altid at have en militær Aarsag, men den kan ogsaa være af moralsk Art. Bag det vidtforgrene Arbejde, der i Dag gøres i Sverige for det indkaldte Mandskabs moralske og aandelige Højnelse, ligger der dybtgaaende Overvejelser og Erfaringer.

Naar den værnepligtige indkaldes, faar han derfor udleveret forskellige Tryksager, saaledes at han straks ved Starten faar et Indtryk af, hvordan hans Muligheder under og efter Værnepligtstiden er. Ikke alene gennemgaar den militær-social Lovgivning for ham, men han faar tillige at vide, at Studiegupper, Forelæsninger, Korrespondancekursus, Feltgudstjenester, Feltbiblioteker, Blade, Tidsskrifter og Radioforedrag Musik og Sangevelser, Fritidsidræt, Sløjdundervisning og anden Fritidsbeskæftigelse staar aaben for enhver.

Det er givet, at man ved disse Foranstaltninger ikke alene maa betale i Penge, hvad dette koster, men man maa tillige forstaa, at der her kræves et saa forøget Arbejde fra Befalingsmændenes Side, at en Udvidelse af Rammerne ogsaa af den Grund har været nødvendig. En særlig Udvidelse skal her omtales:

Da det ofte vil være vanskeligt at faa den fulde Udnyttelse af de for de værnepligtige gældende Fritids- og Forsorgbestemmelser, idet Befalingsmændenes Tid jo først og fremmest maa gaa til den rent krigsmæssige Uddannelse, ansættes der ved de forskellige Regiments-, Bataillons- og Kompagnistabe Tillidsmænd (Ombud), som har til Opgave at være Mellemlid mellem Stabene og de værnepligtige. Disse Tillidsmænd udtages blandt særlige dertil kvalificerede værnepligtige, som efter et Par Maaneders Tjeneste kan opnaa forskellige Befalingsmandsgrader. Disse Tillidsmænd bidrager paa tilfredsstillende Maade til at tilvejebringe en daglig god Kontakt mellem Stabene og Mandskabet, hvorfor der fra Forsvarsstabens U.P.Afdeling tillægges denne af Rigsdagen godkendte Ordning overordentlig stor Betydning. For Søværnets Vedkommende har man netop for Tiden under Overvejelse at indføre lignende Mellemlid mellem de forskellige Marinekommandoer og Mandskabet (Marineombud). Disse Tillidsmænds Opgave er ~~kun~~ under de respektive Chefers Ansvar og Direktiv - bl.a.:

- at medvirke som Raadgivere for de værnepligtige ved Udfærdigelse af Ansøgninger, sigtende paa den militære Forsorg,
  - at stille Forslag om Oplysningsarbejde blandt de værnepligtige paa Grundlag af den daglige Kontakt med disse,
  - at planlægge og organisere Studie- og Forelesningsvirksomhed,
  - at organisere og lede Feltbiblioteksvirksomhed
  - at forestaa Anskaffelse og Fordeling af Aviser, Radioapparater, Musikinstrumenter og Idrættmateriel m.v.,
  - at organisere den almindelige Fritidsunderholdning,
  - at samarbejde med Feltpræster samt med de lokale Idræts- og Oplysningsorganisationer
- samt i alle Forhold at virke opmuntrende og formidlende, saaledes at Mandskabet faar Forstaaelse af Stabens Ordre og Beslutninger, og at Stabene faar en kontinuerlig Forbindelse med Mandskabet.

Sluttelig skal med Hensyn til det store Arbejdsomraade, der paahviler Forsvarsstabens U.P.Afdeling bemærkes, at der til de forskellige Sektioner ikke alene er knyttet en

lang Række faste Befalingsmand, men at der til Sektionerne tillige er knyttet et betydeligt Antal dertil kvalificerede værnepligtige Befalingsmand - de saakaldte "civile-Militære" - udtaget blandt Juristers, Teologers, Pædagogers, Redaktørers og andres Rækker, (saaledes var der til Marineetabens Presse-sektion knyttet ikke mindre end 8 Stabs-Redaktører). Disse Mænds særlige faglige Indsigt og Forudsætninger tillægges der en overordentlig stor Værdi.

Naar Taleren er om Forbindelsen mellem Folk og Værn er det af Interesse her at nævne en anden Indsats fra militær Side, nemlig "Ny militær Tidsskrift", der paabegyndtes i Slutningen af forrige Aar. Dette Tidsskrift er nu fælles for alle tre Vaabenarter, hvilket ikke er ensbetydende med, at de specielle Tidsskrifter hermed er ophørt. Tidsskriftet har en Redaktionskomité, hvori et Tversnit af Landets meest betydningsfulde Mænd er repræsenteret, hvilket igen vil sige, at de Artikler, som her udkommer faar en helt anden bred Basis end tidligere samtidig med, at Tidsskriftet udkommer i et langt større Oplag som fælles Organ for samtlige Værn. At Rigsdagsgrupperne er repræsenteret i Komitéen betyder endvidere, at Forslag af økonomisk Rækkevidde paa Forhaand har fundet en vis Forstaaelse hos Bevillingsmyndighederne. Tidsskriftet har stadig Artikler af rent fagmæssig Art, men at disse læses af videre Kredse virker kun med til at styrke Forsvarets Position i Landet, ligesom Artikler fra civil Haand bidrager til at aabne Officerernes Øjne for en Række Problemer, der i sig selv er betydningsfulde, fordi de tangerer de militære Spørgsmaal (f. Eks. Forsyningspolitik, Opdragelse osv.).

At Spørgsmaalet om "Folk og Værn" for Tiden i høj Grad optager Tidsskriftets Spalter er kun selvfølgelig. Og at Bladet ofte citerer ogsaa, hvad andre skriver og mener om denne Sag skal for Fuldstændighedens Skyld anføres. I Tidsskriftet for December 1940 citeres saaledes eksempelvis en Artikel i "Fackrørelsen" af Redaktør KARL FREDRIKSSON, som bl.a. giver Udtryk for følgende ikke uinteressante Opfattelse af Udviklingen mellem Folk og Værn:

....."Den store Forskel i Dag er Mandskabets ubetingede Villighed til at gøre sit Bedste. Her er det fortrinsvis Arbejderbevægelsens ændrede Holdning, der har gjort Udslaget. Men "Omvendelsen" har spredt sig længere ud end til disse Arbejderkredse. Det mærkes overalt i vort Folk. Vi staar midt i en national Genfødselse,

hvilket giver sig sit særlige Udslag overfor Forsvaret. Det maa være en Glæde at kommandere det Mandskab, som før satte en Ære i passiv Modstand.

En første Betingelse for et godt Forhold mellem Folk og Forsvar er, at Folket erkender Forsvaret som en nødvendig Livsfunktion. Denne Forudsætning findes nu. Her er det Befolkningen og ikke mindst Arbejderne, der har taget det første Skridt.

At man fra Værnenes Side glæder sig over denne Ændring i Indstillingen er kun naturligt. Men skal Pendulet ikke svinge tilbage, er det ogsaa nødvendigt, at man fra Forsvarets Side medvirker til at stabilisere det, der nu er opnaaet.

Hovedsagen er imidlertid, at det gaar fremad, at det bliver bedre. Og at det bliver bedre er uden al Tvivl. Forsvarets Folkelighed er ikke udelukkende et Spørgsmaal om Mentalitetsforandring hos Officererne, men en Side af Folkets eget Liv. Brister Samarbejdet saa er det i første Række Folkestyret selv, der bærer Ansvar. Ligesom det ogsaa i Dag er det svenske Folkestyres Ære, at det er blevet bedre - socialt, kulturelt og militært." .....

Tidsskriftet redigeres af Major ARVID ERIKSSON for Tiden kendt under Navnet "Radio-Majoren", i hvilken Egen- skab han udøver en betydelig Indsats gennem sine meget popu- lære Radioforedrag, der senere i stort Oplag udkommer som Propagandeskrifter bl.a. under Titlerne:

"Vi kan forsvare os"

"Sjette Kolonne"

"Spioner, Sabotører og Panikskabere"

"Svensk Forsvarsvilje" osv.

Af andre Propagandaforetagender til Forstaaelse af Værnets Betydning - og udført paa Initiativ fra Værnene skal nævnes: Sveriges første Forsvarsudstilling i Stockholm i Efteraaret 1940. Den fik en meget stor Succés. Endvidere skal nævnes Udgivelsen af det smukke Billedværk "Sverige i Vaaben" samt "Medborgerbogen om Folkeforsvaret", der svarer til den nylig udkomne Forsvarsbog herhjemme.

B.

Statens civile Organisationer

Her maa i første Række nævnes det Arbejde, som udgaar fra Udenrigsdepartementet gennem Statens Informations styrelse. Informationsstyrelsen staar i Forbindelse med Udenrigsministeriets Pressebureau og Forsvarsstabens Pressesektion. Af særlig Interesse er Informationsstyrelsens Afdeling for kulturelt og socialt Folkeberedskab (Folkeberedskabet), som stiftedes den 1/7 1940, og som bestaar dels af et Nævn dels af et Repræsentantskab. I denne Sektion er ogsaa Værnene repræsentere. Folkeberedskabet er en Slags Forbindelsescentral for en lang Række af Organisationer. En Række af Landets bedste Mænd er knyttet til Folkeberedskabet, som er et af de Steder, hvor de civile og militære Interesser har fundet hinanden i et fint Stykke Samarbejde. Basis for Samarbejdet er bl.a.:

- at fremme Mod og Ro i det svenske Folk,
- at modarbejde Isolering - saavel mellem Mennesker som mellem Landsdele,
- at informere Folket om Landets Stilling,
- at modarbejde skadelige Rygter og Propaganda,
- at medvirke til, at det ordinære Arbejde holdes i Gang,
- at levendegøre, hvad det svenske Folk har at forsvare,
- at fremme Enhedviljen til Forsvar.

Hertil medvirker forskellige Organisationer: de kirkelige Organisationer, Fagforeningsbevægelsen, politiske- og andre Ungdomsorganisationer, Afholdsbevægelsen, Idrætsorganisationerne samt Presse, Film, Radio osv.

Folkeberedskabet virker i ikke ringe Grad inciterende ved at stille Samfundets forskellige Faktorer overfor deres Opgaver og Anevar samt ved at bringe de forskellige Bevægelser og Organisationer i Forbindelse med hinanden.

Folkeberedskabet medvirker endvidere til Afholdelse af Foredrag udover Landet, til Fremvisning af Film af national og oplysende Art samt til Udsendelse af Brochurer. Det udgiver fra 1. November 1940 et Maanedssblad "Folkeberedskab".

At komme nærmere ind paa hele dette store Organisations- og Oplysningsarbejde skønnes ikke nødvendigt. Det er tilstrækkeligt at oplyse, at Folkeberedskabet er en af de meget betydningsfulde Kanaler, hvorigennem der dels spredes Forsvarsforstaaelse og Forsvarsvilje udover Landet, dels tilføres Værnenes Folk Samfundskundskab og social Forstaaelse.

C.

De frivillige Organisationer

Centralkomitéen for det frivillige Forsvarsarbejde (CFF) har til Opgave i Samraad med de frivillige Forsvarsorganisationer at medvirke til en Styrkelse af Landets Værnekraft ved at fremme det frivillige Forsvarsarbejde og skal som saadan holde Offentligheden underrettet om de frivillige Forsvarsarbejders Virke samt om, hvorledes Landets Borgere bedst kan støtte disse. CFF skal søge at afveje de forskellige Virksomheder mod hinanden, saa disse kommer til at supplere hinanden

CFF staar saaledes paa den ene Side i en levende Forbindelse med de frivillige Forsvarsorganisationer, de faglige Organisationer, Erhvervsorganisationerne og de politiske Ungdomsforbund. Paa den anden Side har Centralkomitéen en ligesaa levende Forbindelse med Forsvarstabens forskellige Afdelinger.

Naar man sammenholder CFF med Statens civile og militære Organisationer ser man, hvorledes Forbindelsen organisatorisk derved er knyttet til alle Sider.

Af frivillige Forsvarsorganisationer i Sverige skal i første Række nævnes:

Skyttebevægelsen
Landstormsbevægelsen
Ejemeværnet
Lottebevægelsen
Kvindeforeningernes Beredskabskomité samt
Luftværnsforbundet.

Skyttebevægelsen stammer fra 1895. Den staar over alle sociale og politiske Modsetninger, har gennem de sidste Aar faaet en meget stærk Tilslutning (ca.100.000 nye Medlemmer) og er saaledes stadigt et væsentlig Led i Forsvarsfronten. Ved Udgangen af 1940 havde Bevægelsen 250.000 Medlemmer (2.300 Foreninger), og der var i Aarets Løb afgivet ca.25 Mill.Skud. Stats tilskudet for 1940 var ca.2 Mill.Kr.

Ogsaa Landstormsbevægelsen er af ældre Dato. I 1904 organiseredes den som en Del af Forsvaret. Den omfatter nu alle vaabenføre Mænd i Alderen 36-46 Aar, ialt ca.200.000 Mænd. Ved Gennemførelsen af 1936-Forsvarsordningen udbyggedes Landstormens Organisation. Udrustning og Bevæbning forbedredes, og der indførtes obligatoriske Landstormøvelser. Disse omfatter for de fleste en 5 Dages Genindkaldelse og for visse Befalingsmandskategorier en 12 Dages Specialuddannelse. Landstormsbevægelsens egentlig Opgave er at uddanne Landstormskadrer (Befalingsmandskursus 1940: ca.8.000 Elever, hvoraf ca.1/3 afsluttede

Kursus med bestaaet Eksamen), men desuden har Bevægelsen til Opgave at vække og opretholde Forsvarsinteressen i den brede Befolkning. Landstormsbewægelsen er organiseret gennem 258 Mandsforeninger, 6 Luftværnsforeninger, 24 Landstorms-Bilkompagnier, 265 Kvindeforeninger, 86 Ungmandsforeninger samt den saakaldte Garantiforening, hvis Formaal det er at yde Landstormsbewægelsen økonomisk Støtte udover Statsbevillingerne. Samlet Medlemsantal 1940: ca. 110.000.

3 u 7 14 dato Hjemmeværnet er den trediestørste Forsvarsorganisation. Chefen for Hjemmeværnet er den tidligere omtalte Oberst GUSTAF PERRI. Hjemmeværnets Opgave er i første Række at kunne mobilisere dertil uniformerede, men ikke indkaldte Mand til Tjeneste i Tilfælde af bl.a. Angreb fra Faldskærmstropper, Luftangreb, Slukning af Skovbrande som Følge af Bombenedfaldning samt paa anden Maade assistere Hæren. Denne Folksbewægelse er udsprunget af Folket selv, og er et af de mange praktiske Udslag af Livskraften i Forbindelsen mellem Folk og Værn. Denne frivillige Forsvarsorganisation har den Særstilling at være under Ledelse af faste Befalingsmand af Linien. Der er snart i hvert eneste Sogn i Sverige saant større eller mindre Afdelinger. Den omfatter Mand, der er før eller udover Indkaldelsesalderen.

Lottebewægelsen indtager en fremskuét Plads mellem de frivillige Forsvarsbewegelser. Den startede 1924 som en Støtte for den frivillige Landstormsbewægelse, men Bewægelsen arbejder nu i direkte Forbindelse med Hær og Flaade, idet der findes saavel Armélotter som Marinelotter. Lottetjenesten omfatter bl.a. Forplejnings-, Kontor-, Telefon og Sygehjælps-tjeneste.

Kvindeforeningernes Beredskabskomité, der stammer fra 1938 har til Opgave bl.a. at forberede Beredskabsarbejde saasom Evakueringsarbejde, Erstatning af mandlig Arbejdskraft m.v.

Endelig skal nævnes Rigsluftsbeskyttelsesforbundet (Luftværnsforbundet), der opstod 1937 i Forbindelse med Luftværnslovgivningen. Luftværnet har sat sig som Maal, at alle til Opgaven egnede og ikke til andet Arbejde udsete Medborgere skal have i det mindste nogen Uddannelse. For at dække Sveriges Behov kræves et mindst 300.000 uddannede. Det afholder derfor - ligesom de øvrige Frivillig-Bewegelser - en stor Række Kursus og Øvelser - ikke mindst i Brand- og Samaritertjeneste.

Naar man ser alle disse store frivillige Bewegelser for sig, forstaar man, at disse Bewegelser er en Illustration

af det svenske Folks Livsvilje. Ingen svensk Familie er uberørt af Forsvarsberedskabet i Dag. Hustruen kan være Lette, Datteren Landstormskvinde, to Sønner kan være indkaldt, medens en yngre Søn og Faderen begge kan staa i Hjemmeværet osv. Det er bag alt dette Arbejde CFF har stillet sig. Fra 1de Januar 1941 udgiver det er Ugeblad "Folk och Försvar". Bladets Maal er ikke alene at virke øjeblikkeligt populariserende for Været og det frivillige Forsvarsarbejde, men tillige at virke til at rodfæste Forsvarsviljen, saa den ikke blot dikteres af den øjeblikkelige Situation. Bladet understreger ofte det Slagord: "Naar Freden engang vender tilbage, skal Forsvarsviljen leve videre!" Det er bemærkelsesværdigt, at Bladet, som er ypperligt redigeret, til Chefredaktør har CFF's Generalsekretær PÖLKE THUNBORG, som tillige repræsenterer Sveriges socialdemokratiske Part. Som Bilag til "Folk och Försvar" udkommer Bladet "hemväret" 1 Gang maanedlig.

I Forbindelse med CFF virker en anden betydningsfuld Faktor, nemlig "Brevskolen", der ledes af Rektor RAGNAR LUND. Brevskolen har bestaaet i adskillige Aar, baaret frem af den svenske Andelsbevægelse og de svenske Drugsforeninger. Den virker hovedsagelig oplysende og folkeuddannende gennem Korrespondancekursus m.v. Denne Organisation stillede sig ved Krigens Udbrud til Rædighed for Forsværet og bekendtgjorde gennem Presse og Radio, at den indbød til Korrespondancekursus om Sveriges Forsvarsberedskav. Som Lærere fungerer ^{frilse} Befalingsmænd af forskellige Grader, bistaaet af op til 100 værnepligtige (særligt blandt de Studerende) til Assistance ved de mange personlige Besværelser.

Det første Kursus hed "Beredskabskursus om Folkforsværet", og det efterfulgtes af et Kursus om "Søforsværet" og et Kursus om "Hjemmeværet". Disse Kursus gennemarbejdes i de militære Stabe. Der har indtil nu deltaget ca. 150.000 Deltagere i disse Korrespondancekursus, som paa en udmerket Maade bidrager til at vække Folket til Eftertanke ved at stille dem overfor Spørgsmaal, som skal besværes skriftligt. Disse Kursus er ogsaa en udmerket Hjælp i Arbejdet for de værnepligtiges Fritidsbeskæftigelse samt i Uddannelsen af Landstormsmænd, Hjemmeværnsmænd osv., hvis praktiske Uddannelse herved faar et udmerket teoretisk Supplement. Brevskolen har paa en enestaaende Maade naaet ud til de fjerneste Egne af Landet for ogsaa at bringe Forstaaelse af Forsværets Opgaver.

Yderligere skal som frivillig Indsats nævnes Foredragene om Krigsspørgsmaal, hvor der over hele Landet, paa Foranledning af Arbejdernes Oplysningsforbund, holdes Foredrag om det aandelige, det kulturelle, det økonomiske og det militære Beredskab samt om udenrigspolitiske Spørgsmaal. Ialt var i Vinter mobiliseret mellem 300 og 400 Foredragsholdere med gennemsnitlig et Par Foredrag hver. Ogsaa her ser man en dyb Vekselvirkning mellem Landets bærende Faktorer, hvor bl.a. Universitets- og Skolefolk, Teologer, Jurister, Politikere og Officerer enkeltvis eller sammen rejser ud til Landets fjerneste Talerstole.

Som Resumé af ovenstaaende vil jeg gerne tilsidst anføre, at Værneviljen i det svenske Folk i Dag staar som et Symbol paa et Sverige, hvis Enighed aldrig har været større end nu. Sammenholdet mellem de politiske Partier er større end nogensinde før, og i alle militære, økonomiske eller kulturelle Spørgsmaal spores der en inspirerende Samhørighed - en Enighed, der er vokset frem ikke blot af de ydre Forhold, men som skabes og opretholdes Dag for Dag gennem konkret og maalbevidst Samarbejde mellem alle betydende Personer og Organisationer med det Formaal paa den ene Side at lade den civile Befolkning forstaa Forsvarets Nødvendighed og Opgaver, og paa den anden Side at lade Forsvarets Folk forstaa Nødvendigheden af et større Kendskab til Nationens økonomiske, sociale og kulturelle Kaar. Der arbejdes her paa lang Sigt, hvor meget i Samarbejdet venter paa en stadig større Uddybning.

Jeg mødte i Sverige en Række Mænd og Kvinder, hvis hele Indstilling og Personlighed gennemgaaende virkede meget inspirerende. For de virkede alle i en større Sags Tjeneste. De var ikke alle enige, men de var alle i positivt Samarbejde. De øvede sig i den store Kunst, som man kan kalde "Samarbejdets Kunst". Man saa for sig Billedet af en Nation, der byggedes op af et voksende Hold af Mennesker, der ikke skabtes ved nye Systemer, men ved nye Indstillinger, og hvis Evner udvikledes gennem konkrete og paatrængende nødvendige Opgaver, som de havde faaet Syn for. Til Løsning af disse Opgaver tænkte man meget mere i Personer, end i Principper. Der arbejdes intenst, hvor det gjaldt om at skabe Tillid og

og Forstaaelse.

Man saa paa Værnene som Indebærere af Samfundsskoler paa lige Fod med andre Skoler, og Befalingsmændene trænedes til Samfundssyn, Disciplin, Offervilje og Samarbejde. Isolationens Mure, som vel var stærkere før i Tiden i Sverige end i Danmark, var brudt. Man ligefrem trænedes Folk til at in-cludere og til at samarbejde.

Landets øverste Myndigheder stod bag hele denne Udvikling - det være sig Regering eller Rigsdag, de militære Chefer eller de civile Myndigheder. Ligesom den fysiske Træning udvikler sin Mand, saaledes var nu ogsaa den kulturelle og aandelige Idret ved at blive anerkendt som et væsentligt Led i et Lands Kamp for Frihed og Uafhængighed.

Selv om den militære Situation i Danmark og Sverige for Tiden er forskellig, findes der dog en Række Lighedspunkter, som viser, at ogsaa Danmark - ganske vist udfra et andet Udgangspunkt - netop nu har store Muligheder for en national Samling om Forsvarsspørgsmaalet, dels gennem en fortsat Videreførelse af den personlige Kontakt mellem de to Værn, dels gennem en stedse stigende Udbygning af Forbindelsen mellem Værn og Folk.

Maa jeg slutte med det Ønske Partiformand TORSTEN NILSSON gav mig med hjem fra Sverige, at det maatte lykkes for os i Danmark "att göra folk ogh förevar till två sidor av något odelbart."

=====